

Joanna Stefaniak

Polityka zagraniczna państwa na podstawie polskiej polityki zagranicznej na przełomie XX i XXI wieku

---

Civitas Hominibus : rocznik filozoficzno-społeczny 7, 153-155

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Joanna Stefaniak

Polityka zagraniczna państwa na podstawie polskiej polityki zagranicznej na przełomie XX i XXI wieku

Fragment pracy magisterskiej Joanny Stefaniak napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marka J. Malinowskiego w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, na Wydziale Humanistycznym, na kierunku Politologia

Problem bezpieczeństwa Polski

W kwestii bezpieczeństwa przed polską polityką stoi niemało nowych wyzwań. Do 1989 r. Polska wchodziła w układ bezpieczeństwa międzynarodowego opartego na przynależności do Układu Warszawskiego, utworzonego jako przeciwwaga dla systemu bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Równoległe z tymi przemianami Rzeczpospolita Polska dążyła do zapewnienia sobie bezpieczeństwa w ramach powstania nowych organizacji NATO czy UE.

Zapoczątkowane przy aktywnym udziale Polski przemiany na kontynencie europejskim doprowadziły do zakończenia globalnej konfrontacji Wschód–Zachód. Powstały sprzyjające warunki do realizacji wolnościowych i demokratycznych aspiracji narodów, co wpłynęło na tworzenie nowej, bardziej zintegrowanej Europy. Zadanie Polski w tych sojuszach polegało na zbudowaniu odpowiedniego potencjału obronnego czasu pokoju. Mimo że wymogi czasu pokoju są znacznie mniejsze niż podczas wojny, to jednak muszą być spełnione, jeśli bezpieczeństwo Polski miałoby pozostać nienaruszone. W celu utrzymania stabilności w rejonie i zapewnienia bezpieczeństwa w różnorodnych zagrożeniach,

które niespodziewanie mogą pojawić się w przyszłości, Polska musi, nawet w ramach struktur NATO, utrzymać silny, odpowiednio finansowany potencjał obronny¹.

W dniu 1 maja 2004 r. Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, członkostwo w której jest środkiem do stworzenia warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Zarówno Sojusz Północnoatlantycki, jak i Unia Europejska realizują dwutorową strategię promocji stabilności w całej Europie: przyjmując nowych członków i oferując wieloaspektowe formy współpracy tym państwom, których członkostwo w NATO lub UE nie jest jeszcze możliwe².

Sytuacja geopolityczna i międzynarodowa w Europie Środkowej i Wschodniej na przełomie wieków stwarza nowe, korzystne uwarunkowania w rozwiązywaniu problemów bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Poruszając temat problemu bezpieczeństwa, należy także wspomnieć o dokumentach, w których opisane zostały rodzaje zagrożeń powodujące, że w razie ich zaistnienia organy władzy publicznej mają prawo i obowiązek podejmowania działań zapewniających bezpieczeństwo państwa. Mam tu na myśli Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie są wymienione rodzaje zagrożeń:

- zbrojna napaść na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 116, ust. 2),
- bezpośrednie, zewnętrzne zagrożenie państwa (art. 136),
- sytuacje szczególnych zagrożeń, jeśli zwykle środki konstytucyjne są niewystarczające (art. 228, ust. 1).

Zagrożenia bezpieczeństwa państwa zostały zdefiniowane w przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 23 maja 2000 r. „Strategii obronności Rzeczypospolitej Polskiej”. Według wspomnianego wyżej dokumentu zagrożenia te zostały podzielone na: polityczno-militarne wyzwania czasu pokoju, zagrożenia kryzysowe, zagrożenia wojenne. Polska polityka zagraniczna i bezpieczeństwa wyklucza prowadzenie działań mogących zagrażać jakimkolwiek państwu, nie postrzega również żadnego innego państwa jako przeciwnika.

W ostatnich latach pojawiły się nowe wyzwania i zagrożenia dla pokoju i stabilności międzynarodowej, w tym: konflikty etniczne, kryzysy ekonomiczne, zachwianie stabilności politycznej, zorganizowana przemoc i łamanie praw człowieka, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, terroryzm i zorganizowana przestępczość transnarodowa. Lista zagrożeń oraz układ priorytetów z nimi związanych zmienia się z czasem i różni w zależności od położenia, kultury i ludności. W każdym punkcie czasu niektóre zagrożenia zanikają, ujawniają się, inne trwają nadal, a jeszcze inne wyłaniają się ponownie ze zwiększoną siłą³.

Z biegiem czasu zaistniała konieczność, by zająć się uzbrojeniem konwencjonalnym Polski. Dzięki wielostronnym porozumieniom w dziedzinie redukcji i kontroli broni zagrozenia bezpośrednim atakiem konwencjonalnym mogą być wykryte ze znaczącym

¹ *Polska polityka obronna oraz struktury Sił Zbrojnych RP w warunkach rozszerzenia NATO*, Warszawa 1997, s. 15.

² P. Schmidt, *Rozłącznie ale nie odrębnie. Przegląd NATO. Większa sprawność i lepsza równowaga*, Bruksela, 2000, s. 12.

³ D.B. Bobrow, *Złożoność problematyki braku bezpieczeństwa: implikacje redefinicji pojęcia*, [w:] D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Warszawa, 1997, s. 37.

wyprzedzeniem. Sytuacja taka pozwala na przeciwdziałanie ewentualnej agresji środkami dyplomatycznymi, a także na przygotowanie w razie potrzeby odpowiedniej reakcji o charakterze wojskowym, w wymiarze zarówno narodowym, jak i akcji podejmowanej wspólnie z sojusznikami.

E. Nowak sądzi, że zagrożenie Polski w najbliższych latach może wynikać nie tyle z powodu wrogości któregoś z sąsiadów, ile na skutek destabilizacji politycznej i gospodarczej poza naszymi granicami. Ocenia, że w razie wybuchu większego konfliktu mógłby on swoim zasięgiem przekroczyć granice państwa⁴.

Aktualnym problemem dla bezpieczeństwa może być zagrożenie kryzysowe, które ma charakter polityczno-militarny. Bezpośrednie zagrożenia kryzysowe mogą wynikać z sytuacji spowodowanych przez ukrytą lub jawną groźbę zastosowania przemocy przeciwko Polsce lub jej sojusznikom⁵. Spośród najważniejszych problemów które mogą wystąpić wewnątrz państwa, wymienia się krach gospodarczy. [...]

Bibliografia

Bobrow D.B., *Złożoność problematyki braku bezpieczeństwa: implikacje redefinicji pojęcia*, [w:] D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Warszawa 1997.

Kubiak K., *Państwo pod presją. Groźba terroryzmu we współczesnym świecie. Raport „Wojsko, Technika, Obronność”*, 2000, nr 2.

Malendowski W., Mojsiewicz Cz., *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Poznań, 1997.

Mojsiewicz Cz., *Czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa i suwerenności państw*, [w:] W. Malendowski, Cz. Mojsiewicz, *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Poznań, 1997, s. 37.

Nowak E., *Doktryna obronna państwa a system logistyki wojskowej*, „Przegląd Kwatermistrzowski” 1992, nr 3, s. 10–16.

Polska polityka obronna oraz struktury Sił Zbrojnych RP w warunkach rozszerzenia NATO, Warszawa, 1997.

Schmidt P., *Rozłącznie ale nie odrębnie. Przegląd NATO. Większa sprawność i lepsza równowaga*, Bruksela, 2000.

⁴ E. Nowak, *Doktryna obronna państwa a system logistyki wojskowej*, „Przegląd Kwatermistrzowski” 1992, nr 3, s. 10–16.

⁵ Cz. Mojsiewicz, *Czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa i suwerenności państw*, [w:] W. Malendowski, Cz. Mojsiewicz, *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Poznań, 1997, s. 37.